

Opgave 5

Bij deze opgave horen de informatiebronnen 6 tot en met 10.

Veel scholen voor voortgezet onderwijs hebben jaarlijks hogere baten dan lasten. Dit wordt vaak oppotgedrag genoemd (*zie informatiebron 6*). Om te kunnen beoordelen of er sprake is van oppotgedrag worden jaarrekeningen van deze scholen geanalyseerd en kengetallen berekend. Een hiervan is de solvabiliteit (eigen vermogen / totaal vermogen).

- 2p **21** Leg uit dat oppotgedrag kan leiden tot een hoge solvabiliteit.

De solvabiliteit alleen geeft een onvolledig beeld van oppotgedrag. De commissie Don stelt voor om ook de kapitalisatiefactor te gebruiken als kengetal om oppotgedrag beter in beeld te brengen (*zie informatiebron 7*). Het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft inmiddels in het kader van het financieel beheer van onderwijsinstellingen boven- en ondergrenzen voor diverse kengetallen vastgelegd (*zie informatiebron 8*).

De hoogte van de kapitalisatiefactor kan volgens de commissie Don ook worden beïnvloed door een te lage waardering van de vaste activa.

- 2p **22** Verklaar dit standpunt van de Commissie Don.

Het Loreto College is een school voor voortgezet onderwijs, die volgens de maatstaven van het ministerie teveel geld oppot. In informatiebronnen 9 en 10 zijn financiële gegevens van deze school opgenomen. De solvabiliteit per 31 december 2011 is 26,05%.

- 2p **23** Laat door een berekening van de kapitalisatiefactor over 2011 zien dat het Loreto College volgens het ministerie teveel oppot. Ga daarbij voor de berekening van het totale vermogen uit van de balans per 31 december 2011.

De algemeen directeur en de financieel directeur van het Loreto College willen in 2012 bereiken dat de kapitalisatiefactor niet langer aanleiding is tot kritiek over oppotgedrag en willen tegelijkertijd dat de solvabiliteit niet onder de door OCW vastgestelde ondergrens zakt.

Solvabiliteit

Het Loreto College gaat in 2012 het schoolgebouw renoveren en uitbreiden met een nieuwe vleugel. De investering wordt geschat op € 6.650.000,-. Gezien de bijzonder gunstige markttrente stelt de algemeen directeur voor deze investering met zoveel mogelijk vreemd vermogen te financieren.

- 3p **24** Bereken welk bedrag van deze investering maximaal met vreemd vermogen gefinancierd kan worden, gelet op de ondergrens van de solvabiliteit. Ga hierbij er van uit dat alle andere gegevens onveranderd blijven.

Kapitalisatiefactor

De financieel directeur is van mening dat uit het oogpunt van de kapitalisatiefactor deze wijze van financiering van de investering niet wenselijk is.

Volgens hem biedt de balans van het Loreto College voldoende alternatieven om de investering (gedeeltelijk) te betalen.

- 2p **25** Noem, op basis van de balans, twee alternatieven om deze investering (gedeeltelijk) te betalen en leg uit (zonder berekening) welke invloed deze alternatieven hebben op de kapitalisatiefactor.

Informatiebron 6

Hoe rijk is mijn schoolbestuur?

Al jaren stelt het Onderwijsblad het oppotten van onderwijsgeld aan de kaak. In het basis- en voortgezet onderwijs hebben schoolbesturen samen miljarden opgepot, geld dat besteed zou kunnen worden aan beter onderwijs. Terwijl het Onderwijsblad al jaren publiceert over buitenissig spaargedrag, zagen veel besturen hun reserves vrolijk verder groeien. Toch is er wat veranderd. Er kwam maatschappelijke discussie over de hoogte van noodzakelijke reserves. Bewindslieden lieten rapporten uitbrengen over de vermogens in het voorgezet onderwijs en een commissie onder leiding van bijzonder hoogleraar Henk Don werkt aan adviezen.

Scholen hebben een buffer nodig, maar besturen met onnodig grote reserves hebben vaak geen idee hoeveel buffer noodzakelijk is. Ze vullen de spaarkas juist, omdat ze niet weten hoeveel er in moet. Gebrek aan financiële expertise is de belangrijkste verklaring voor oppotgedrag.

Voorheen was de blik gericht op scholen in financiële nood. De afgelopen jaren is er ook aandacht gekomen voor het probleem aan de 'bovenkant', de besturen met overmatige vetrollen. Het ministerie van Onderwijs heeft 'signaleringsgrenzen' met een onder- en bovengrens opgesteld, maar de oppotnormen liggen veel te hoog. Onderzoeken en risicoanalyses van scholen laten zien dat de noodzakelijke buffer veel kleiner kan zijn.

bron: www.aob.nl¹⁾

noot 1 Algemene Onderwijs Bond (vakvereniging van onderwijsgeevenden)

Informatiebron 7

Kapitalisatiefactor

De commissie Don adviseert de kapitalisatiefactor (*zie informatiebron 8*) als nieuw kengetal te hanteren, om te signaleren of onderwijsinstellingen misschien een deel van hun kapitaal niet of inefficiënt benutten voor de vervulling van hun taken. Als instellingen meer kapitaal hebben dan past bij de jaarlijkse operationele baten, wordt een deel van dat kapitaal kennelijk niet efficiënt benut: men zou immers dezelfde diensten moeten kunnen leveren met minder kapitaal. Een hoge waarde van deze indicator kan dus duiden op overkapitalisatie of een vermogensexces. Een lage waarde duidt op een mogelijk tekort aan productiemiddelen, maar zal in de praktijk vooral veroorzaakt worden door een te lage waardering van de vaste activa. Een lage waarde kan ook duiden op een gemiddeld hoge ouderdom van de activa en dus op een aanstaande vervangingsbehoefte.

bron: www.vo-raad.nl/themas/bekostiging/rapport-commissie-don (bewerkt)

Informatiebron 8

Signaleringsgrenzen financieel beheer onderwijsinstellingen

kengetallen	formule	ondergrens	bovengrens
solvabiliteit	$\frac{\text{eigen vermogen}}{\text{totaal vermogen}} \times 100\%$	20%	45%
kapitalisatiefactor	$\frac{\text{totaal vermogen}}{\text{totale operationele baten}} \times 100\%$	geen	85%

www.cijfers.minocw.nl (bewerkt)

Informatiebron 9

Balansen Loreto College (getallen in euro's)

Debet	31-12-2011	31-12-2010
Gebouwen en terreinen	9.399.535	9.106.348
Inventaris en apparatuur	2.065.416	2.209.599
Bedrijfswagen	10.200	13.600
Voorraden boeken	520.484	490.712
Effecten	2.024.585	2.001.469
Nog te vorderen van ministerie OCW	1.220.842	1.061.224
Debiteuren	130.506	56.232
Overlopende activa	252.659	345.407
Liquide middelen	<u>4.067.111</u>	<u>3.028.814</u>
	19.691.338	18.313.405

Credit	31-12-2011	31-12-2010
Algemene reserve	2.834.279	2.274.210
Bestemmingsreserve	2.295.025	2.374.592
Herwaarderingsreserve		66.515
Personeelsvoorziening	1.200.775	1.122.497
Overige voorzieningen	1.071.416	1.027.642
Crediteuren	361.481	214.200
Vooruitontvangen van ministerie OCW	1.133.607	1.115.789
Rekening-courant saldi	1.169.336	517.803
Belastingen en premies sociale verzekeringen	728.299	681.005
Vooruitontvangen subsidies	7.482.362	7.782.724
Overlopende passiva	<u>1.414.758</u>	<u>1.136.428</u>
	19.691.338	18.313.405

Informatiebron 10

Staat van baten en lasten 2011 Loreto College (getallen in euro's)

Rijksbijdragen personeel en materieel	19.996.306	
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	497.628	
Overige operationele baten	<u>1.385.347</u>	
Totale operationele baten		21.879.281
Personeelslasten	15.679.853	
Afschrijvingen	1.100.171	
Huisvestingslasten	1.220.307	
Overige operationele lasten	<u>3.856.565</u>	
Totale operationele lasten		<u>21.856.896</u>
Exploitatieresultaat		22.385
Incidentele baten		0
Financiële baten	210.453	
Financiële lasten	<u>19.651</u>	
Financieel resultaat		<u>190.802</u>
Resultaat		213.187